

Róbert HAMADA
Anton KASAGRANDA¹

ANALÝZA STAVU A VÝVOJA REGIONÁLNYCH DISPARÍT V OKRESOCH TRNAVSKÉHO KRAJA V ROKOCH 2001 – 2010

Abstract:

Problems of regional development is a topic which refers to different sections of society especially in the context of regional disparities and poses as one of the most serious problems not only in Slovakia but also in the wider European context. The aim of this paper is to provide an overview of the status and trends of regional disparities in the districts of Trnava county in the years 2001 – 2010 via registered unemployment rate and foreign direct investments. Gini coefficient, coefficient of variation and point method have been applied in the analysis of regional disparities.

Key words:

regional disparities, registered unemployment rate, foreign direct investment, districts of Trnava, regions NUTS 4

ÚVOD

Špecifickým znakom regionálnej štruktúry Slovenska sú priestorovo výrazné a neustále sa prehľbujúce regionálne disparity (ďalej len „RD“), ktoré sú bezprostredným prejavom priestorovo diferencovanej ekonomickej aj sociálnej úrovne regiónov (Rajčáková, 2009). Rôzne vedecké štúdie venované štúdiu regionálnych disparít venujú pozornosť stavu, analýze ich pôvodu, dôvodom vzniku a dopadom regionálnych disparít na regionálnu štruktúru krajiny.

CIEĽ, METÓDY A TEORETICKÝ RÁMEC PROBLEMATIKY

Cieľom príspevku je poskytnúť prehľad o stave a vývoji RD v okresoch Trnavského kraja v rokoch 2001 – 2010 podľa vývoja vybraných ukazovateľov, s dôrazom na hodnotenie vplyvu hospodárskej krízy. Podľa názoru viacerých autorov (Korec 2009, Klamár 2010 In: Michaeli, Matlovič, Ištók a kol. 2010, Wishlade, Youill 1997 atď.) najväčším problémom pri hodnotení regionálnej štruktúry a identifikácie RD môže byť nepružnosť systému zverejňovať štatistické informácie vybraných ukazo-

¹ *Mgr. Róbert Hamada, Mgr. Anton Kasagrandá, Katedra regionálnej geografie ochrany a plánovania krajiny, Prírodovedecká fakulta, Univerzita Komenského, Mlynská dolina B-1, 842 15 Bratislava, hamada@fns.uniba.sk, kasagrandá@fns.uniba.sk*

vateľov. Na Slovensku je problémom, že väčšina kvantitatívnych ukazovateľov nie je dostupných za úrovne regiónov NUTS 5 a NUTS 4, pri ktorých sa najviac prejavujú RD. Väčšina dátových zdrojov v SR pokrýva úroveň NUTS 1 až NUTS 3. Problémom je aj dostupnosť relevantných dát v časových radoch za sledované observačné jednotky. Na základe uvedeného sme museli klásť dôraz nato, aby boli ukazovatele dostupné na úrovni regiónov NUTS 4 a za celé sledované obdobie rokov 2001 – 2010. RD hodnotíme podľa 2 najfrekvencovanejších ukazovateľov na meranie RD dostupných na úrovni regiónov NUTS 4 a to miery evidovanej nezamestnanosti (ďalej len „MN“) a priamych zahraničných investícií (ďalej len „PZI“). Kvôli nedostupnosti definitívnych dát PZI za rok 2011 sme zvolili časové obdobie 2001 – 2010.

Miera evidovanej nezamestnanosti je významným ekonomickým ukazovateľom s výrazne sociálnym podtextom. Ide o kľúčový ukazovateľ pri meraní regionálnych disparít. Požíva sa pri komparácii jednotlivých krajín a regiónov a vypovedá o stave na trhu práce. Miera evidovanej nezamestnanosti sa v súlade s dohovorom Medzinárodnej organizácie práce vypočítava z počtu disponibilných uchádzačov o zamestnanie (na Slovensku ide o evidovaných nezamestnaných ľudí registrovaných na Úrade práce, sociálnych vecí a rodiny), ktorí môžu bezprostredne po predložení ponuky vhodného voľného pracovného miesta nastúpiť do zamestnania. Miera evidovanej nezamestnanosti (metodika MPSVR SR) sa vypočíta podľa vzorca (Štatistická ročenka regiónov SR, 2011):

$$\text{Miera evidovanej nezamestnanosti v \%} = \frac{\text{disponibilný uchádzači o zamestnanie}}{\text{počet ekonomicky aktívneho obyvateľstva}} * 100$$

Blažek, Csank (2007) pokladajú rovnako MN ako vhodný indikátor hodnotenia regionálnych disparít, reflektujúcu nielen charakter ekonomickej situácie v regióne, ale aj tzv. sociálnej kvality obyvateľstva. Podľa Rajčákovej a Švecovej (2010a) je nezamestnanosť „*prirodeným fenoménom a sprievodným javom spoločnosti založenej na trhovom hospodárstve. Jej rast vyvoláva nielen vážne ekonomické, ale aj sociálne problémy občanov. Hlavnou príčinou rastu nezamestnanosti v súčasnom období je vplyv svetovej finančnej krízy, ktorá spôsobila pokles dynamiky ekonomického rastu a pokles efektívnej výkonnosti slovenského hospodárstva.*“ Podobné vyjadrenia v súvislosti so svetovou hospodárskou krízou môžeme nájsť napr. aj u Nováka (2012), ktorý tvrdí, že „*viaceré spoločnosti v slovenských regiónoch museli pristúpiť k hromadnému prepúšťaniu, či prinajmenšom k znižovaniu počtu svojich zamestnancov. Tí slabší, ktorí nedokázali „prežiť“ stroskotali. Miera nezamestnanosti vykazuje enormné hodnoty. Ťažko zhodnotiť, či to najhoršie obdobie už máme za sebou, alebo nás ešte očakávajú dozvuky tejto celosvetovej „búrky“.*“

Priame zahraničné investície sú jedným z významných determinantov hospodárskeho rastu súčasnej doby. Pravdou je, že ide o exogénny faktor v regionálnom rozvoji regiónov. Tento ukazovateľ sme si aj napriek tomu vybrali, pretože má na úro-

veň regionálnych disparít a následne na rozvoj Trnavského kraja veľký vplyv. Vstup zahraničného kapitálu v podobe spoločností PSA Peugeot Citroën a Samsung Electronics zvýšil na jednej strane prílev priamych zahraničných investícií a na druhej strane znížil mieru evidovanej nezamestnanosti. Považujú sa za jeden z najdôležitejších katalyzátorov ekonomického rozvoja. U verejnosti sú často zjednodušované ako hlavný faktor vytvárania pracovných miest.

PZI môžu prispieť k riešeniu celého radu problémov viacerých sektorov alebo oblastí. Ide napr. o oblasti ako: obnova a rozvoj priemyslu, poľnohospodárstva, obchodu, vybudovanie infraštruktúry, vytvorenie nových pracovných príležitostí alebo zvýšenie stability ekonomiky (Hudec a kol., 2009). PZI v SR a investíciami Slovenska v zahraničí sa rozumie prírastok majetkového kapitálu a reinvestovaného zisku, plynúceho zo zahraničia alebo do zahraničia, vo forme finančného alebo hmotného vkladu (Klamár 2010, In: Michaeli, Matlovič, Ištók a kol., 2010).

Počet používaných metód pri meraní RD je veľmi veľký. Medzi najčastejšie používané metódy vhodné na meranie RD patria štandardná (smerodajná) odchýlka, variačný koeficient, Lorenzova krivka, Theilov index, Giniho index, Atkinsonove indexy, fuzzy c zhľuková analýza (Štika, 2004). Pre stanovenie indikátorov predstavujúcich najmarkantnejšie regionálne disparity MN a PZI sme zvolil aplikáciu 2 z nich – variačný koeficient (V_k) a Giniho koeficient (GI) a popri nim aj bodovú metódu, ktorej hlavnou devízou je zhrnutie ukazovateľov do jedinej syntetickej charakteristiky resp. tvorba komplexného ukazovateľa. V_k je podielom δ (štandardná odchýlka) a priemeru $\bar{x}$.

$$V_k = \frac{\delta}{\bar{x}} = \frac{\sqrt{\frac{\sum_{i=1}^n (x_i - \bar{x})^2}{n}}}{\bar{x}}, \text{ kde}$$

n je počet pozorovaných jednotiek, x_i je hodnota indikátora x pre i -tu oblasť, $\bar{x}$ je priemerná miera indikátora v celku vyššieho rádu (napr. príslušný štát) a δ je aritmetický priemer hodnôt indikátora x_i . Čím vyššia je hodnota V_k , tým väčšia je nerovnosť rozdelenia javu.

GI sa pôvodne používal na meranie dôchodkovej nerovnosti. Pohybuje sa v rozmedzí od 0 (absolútna rovnosť) po 1 (absolútna nerovnosť). Yitzhaki a Schechtman (2005) počítajú s viac ako tuctom výpočtov a formulácií, ktoré sú dostupné pre GI . Avšak najbežnejšia definícia a spôsob výpočtu sú (Gini 1912, In: Litchfield 1999):

$$GI = \frac{1}{2n^2 \bar{x}} \sum_{i=1}^n \sum_{j=1}^n (x_i - x_j), \text{ kde}$$

n je celkový počet observačných (územných) jednotiek, x_i je hodnota sledovaného ukazovateľa v i -tej územnej jednotke, x_j je hodnota sledovaného ukazovateľa v j -tej územnej jednotke a $\bar{x}$ je aritmetický priemer sledovaného ukazovateľa x .

Základom **bodovej metódy** je nájdenie regiónu, v ktorom príslušný indikátor dosahuje buď maximálne (progresívny rast hodnoty ukazovateľa), alebo minimálne hodnoty (degresívny rast hodnoty ukazovateľa). Vybraný ukazovateľ daného regiónu je následne ocenený 1 000 bodmi. Ostatné regióny potom získavajú bodové ohodnotenie, ktoré sa pohybujú v intervale od 0 do 1 000 bodov a to v závislosti od toho, koľko promile činí ich hodnota z maximálnej hodnoty. Ak je východiskovým kritériom minimálna hodnota ukazovateľa (v našom prípade MN), potom sa výška bodového ohodnotenia počíta s prevrátenou hodnotou tohto pomeru. Bodovú hodnotu príslušného indikátora tak v prípade maxima určíme pomocou rovnice (Tuleja 2010):

$$B_{ij} = \frac{x_{ij}}{x_{i \max}}$$

a v prípade minima pomocou rovnice:

$$B_{ij} = \frac{x_{i \min}}{x_{ij}}, \text{ kde}$$

B_{ij} - bodová hodnota i -teho indikátora pre j -tý región,

x_{ij} - hodnota j -teho indikátora pre i -tý región,

$x_{i \max}$ - maximálna hodnota i -tého indikátora,

$x_{i \min}$ - minimálna hodnota i -tého indikátora.

Za jednotlivé regióny sa potom sčítajú body získané u jednotlivých ukazovateľov, pričom celková hodnota je určitou charakteristikou regionálnej disparity. Výhodou bodovej metódy je jej schopnosť zhrnúť do jedného komplexného indikátora ukazovatele, ktoré sú pôvodne zachytené v rôznych merných jednotkách. Túto charakteristiku označujeme ako integrovaný indikátor vypočítaný pomocou bodovej metódy (IN_B). Týmto komplexným indikátorom alebo tiež syntetickou charakteristikou je potom bezrozmerné číslo, ktoré môže byť využité na stanovenie trendových hodnôt, pomerových či rozdielových ukazovateľov, popr. na určenie poradia jednotlivých regiónov. Inými slovami povedané, pomocou tohto ukazovateľa sme schopní určiť, napr. mieru zaostávania regiónu A za regiónom B (Tuleja, 2010).

V odbornej literatúre, ale aj mimo vedeckej oblasti (v spoločenskej praxi), sa stále častejšie narába s pojmom *disparita* resp. *regionálne disparity*. Nárast významu tohto pojmu v poslednom období súvisí s prehľbovaním sociálno-ekonomických rozdielov medzi regiónmi v jednotlivých štátoch. Podľa Kutscherauera a kol. (2010) existuje v teoretickej literatúre, v encyklopédiách a slovníkoch cudzích slov celá rada definícií pojmov *disparita* a *regionálne disparity*. V encyklopédiách a slovníkoch cudzích slov ide spravidla o takmer zhodné všeobecné charakteristiky týchto termínov, v odbornej literatúre má *disparita* spravidla územnú dimenziu alebo je účelovo aplikovaná pre potreby príslušného odboru. V tejto súvislosti sú preto uvedené pojmy chápané a definované rôznymi spôsobmi. Pred samotným predstavením si termínov *disparita* a *regionálne disparity* je vhodné definovať samotný pojem *región*.

Tento pojem sa používa v odborných definíciách v rôznych súvislostiach. Ak je našim cieľom charakteristika regionálnych disparít, nezaobídeme sa bez definovania objektu výskumu, za ktorý je všeobecne považovaný región. Podľa názoru mnohých regionalistov je východiskom pre definovanie regiónu ako **objektu regionálnej politiky jeho geografický význam**. Podľa Lauka (Bašovský, Lauko 1990) je región „*zložitý dynamický priestorový systém, ktorý vznikol na zemskom povrchu na základe interakcie prírodných a socioekonomických javov*“. Hartshorne (1962 In Rajčáková 2009) definuje región ako „*územie so špecifickými znakmi, na základe ktorých sa istým spôsobom odlišuje od iných území, a ktoré sa rozprestiera v hraniciach územia, kde má pôsobnosť práve vymedzený súbor vlastností*“. Demek (1987) považuje **región** za „*územie (časť krajiny sféry), ktoré sa na základe vlastností, stavov a javov určitým spôsobom odlišuje od susedných alebo ďalších území, pričom táto jednotka je objektívnou podmienkou a zákonitým výsledkom vývoja daného územia*“.

Pojem región je prirodzene odvodený od kontextu, ktorý **súvisí s pojmom regionálneho rozvoja a politiky**, a preto býva pomenovaním pre menšiu územnú jednotku, ktorá je časťou väčšieho priestorového alebo územného celku (štátu). Zákon o podpore regionálneho rozvoja č. 539/2008 Z. z. definuje **región** ako „*územný celok vymedzený v súlade s klasifikáciou štatistických územných jednotiek*“. S touto definíciou sa do určitej miery stotožňujú aj iní autori. Rýsová (2009) chápe **regióny** ako „*priestorové celky, vzájomné prepojené v rámci väčšieho celku – štátu*“. Hudec a kol. (2009) tvrdí, že ide „*o stredne veľkú územne vymedziteľnú priestorovú jednotku vo vnútri štátu, s rozlohou menšou ako štát a väčšou ako základná sídelná a správna jednotka – obec*“.

Nerovnosť je sama o sebe „negatívnym“ termínom a používa sa v spojení s radom zložitých sociálnych a ekonomických problémov. Tieto rozdiely medzi regiónmi resp. jednotlivcami z hľadiska sledovaného javu môžeme kvantifikovať a popisovať na základe rôznych prístupov (Cowell 2011).

Na začiatok si predstavíme **všeobecnú definíciu pojmu disparita**, ktorá je chápaná ako *nerovnosť, rozdielnosť alebo rôznorodosť*. Existujú iné komplexné definície, ale nás budú v tomto prípade zaujímať definície, ktoré sa viažu výlučne na re-

gión. Oxford Dictionaries (2012) definuje **disparity** ako „*ekonomické rozdiely medzi jednotlivými regiónmi krajiny*“. Podľa štúdie Európskeho parlamentu (Dubois a kol. 2007) sú disparity „*výsledkom procesu polarizácie a zväčšovanie regionálnych disparít je spôsobené aj rýchlym rastom výkonnosti niektorých regiónov, čo sa negatívne prejavuje nielen v akumulácii bohatstva a výrobných prostriedkov v týchto regiónoch, ale aj v nezamestnanosti a celkovej sociálnej situácii v týchto regiónoch*“. Termín **disparity** odkazuje podľa Babucea (2010) „*na rozdiely v nerovnostiach, ktoré sa vyskytujú v niektorých geografických regiónoch, administratívno-územných jednotkách alebo v regiónoch s iným sociálno-ekonomickým rozvojom, ktorý je stanovený rozdielmi v ľudských zdrojoch, rozdielmi v ekonomickej, demografickej, politickej alebo kultúrnej oblasti*“.

Ako sme vyššie spomenuli, pojem regionálne disparity je chápaný rôzne. My sa v tomto príspevku zameriame na ich geografický charakter. Za spoločnú črtu definícií **regionálnych disparít** možno považovať chápanie RD ako nerovnosti medzi sledovanými územnými jednotkami. Regionálne disparity sú veľmi často chápané aj ako výsledok nerovnomerného regionálneho vývoja spoločnosti. Podobne chápe RD aj Odrobiňáková (2008), ktorá uvádza, že regionálne disparity sú **rozdiely, resp. nerovnosti znakov, javov, či procesov, ktoré sú dôsledkom regionálneho vývoja a pôsobenia viacerých faktorov**. Regionálna disparita je v súlade s Hučkom a Kutscherauerom (2008) „*rozdielnosť alebo nerovnosť znakov, javov či procesov, majúcich jednoznačné územné umiestenie (je ich možno alokovať vo vymedzenej územnej štruktúre), a ktoré sa vyskytujú aspoň v dvoch entitách tejto územnej štruktúry*“.

V niektorých štúdiách sú regionálne disparity chápané ako **odchýlka od nejakého myšleného referenčného rozdelenia znakov, ktoré možno považovať za relevantné**, v súvislosti s rôznymi priestorovými úrovňami mierky – ohraničenia regiónu (Handwörterbuch 1995, In Hučka 2007). Hančlová, Tvrđý (2004) sa približujú k tejto definícii a pod pojmom regionálne rozdiely resp. regionálne disparity chápu „*vzdialenosti medzi regiónmi v abstraktnom metrickom priestore*“. Tento priestor môže popisovať buď jeden vybraný deskriptor regiónu, alebo celú množinu týchto deskriptorov, a to ako staticky, tak aj dynamicky.

Skupina definícií chápe **regionálne disparity** komplexne, na základe širokého spektra faktorov, ukazovateľov, javov a procesov. Medzi autorov, ktorí patria do tejto skupiny môžeme zahrnúť Matloviča a Matlovičovú (2005, 2011), Matloviča, Klamára, Matlovičovú (2008), Korca (2005) a Rajčákovú (2009), ktorí všeobecne pod regionálnymi disparitami rozumejú **rozdiely v stupni sociálno-ekonomického rozvoja regiónov**, ktoré sú dôsledkom jeho nerovnomernosti.

Podľa Dierckova Slovníka všeobecnej geografie (Leser 1993, In Hučka 2007) sú **regionálne disparity** definované ako: „*Nevyrovnanosť priestorových štruktúr v nejakom regióne, resp. v rôznych regiónoch. Regionálne disparity sa prejavujú v rôznych podmienkach života, ako aj v nerovných hospodárskych rozvojových možnostiach. Protiklad mesto – vidiek môže byť chápaný ako nejaká forma priestorovej*

disparity“ . Baláž (2004, In Michálek 2012) ich definuje ako „*existenciu viacerých rozdielov medzi regiónmi, ktoré sa v konečnom dôsledku premietajú v úrovni podmienok rozvoja človeka žijúceho v tom ktorom regióne*“.

Niektoré definície ponímajú regionálne disparity (napr. štúdie OECD) pomerne úzko ako napr. **ekonomické, sociálne alebo iné diferenciácie medzi regiónmi**. Medzi autorov, ktorí ich takto chápu patria Galvasová a Binek (2008). RD vnímajú len ako „*nepodložené regionálne rozdiely v ekonomickej, sociálnej a ekologickej úrovni rozvoja regiónov*“. Na základe OECD (Spieza 2003) územná disparita indikuje mieru, do ktorej sa intenzita určitého ekonomického javu odlišuje medzi regióny v rámci danej krajiny. V inej štúdii OECD (2002) sa píše, že regionálne (priestorové) disparity vyjadrujú mieru odlišnosti prejavu intenzity skúmaného ekonomického javu pozorovaného v rámci regiónov danej krajiny.

ANALÝZA STAVU A VÝVOJA REGIONÁLNYCH DISPARÍT V SLEDOVANOM REGióNE

Vývoj MN v rokoch 2001 – 2010 je výrazne regionálne diferencovaný. V Trnavskom kraji od roku 2001 (15,51 %) až do roku 2008 (4,29 %) postupne klesala. V prvých troch rokoch (2001 – 2003) sledovaného obdobia sa iba v okrese Piešťany dostala MN pod hranicu 10 % (v roku 2002 – 9,38 %, 2003 – 8,31 %) . V roku 2009 sa v porovnaní s rokom 2008 zvýšila MN v celom kraji zo 4,29 % na 8,37 %. V roku 2010 sa hodnota MN zastavila na úrovni 8,17 %. Jej nárast v rokoch 2009 a 2010 je dôsledkom svetovej hospodárskej krízy, ktorá sa u nás naplno prejavila v roku 2009. Recesia sa prejavila najmä v menších a stredne veľkých výrobných podnikoch. Hospodárska kríža však negatívne zasiahla veľké spoločnosti v Trnavskom kraji. Potvrďuje to aj Výročná správa spoločnosti PSA Peugeot Citroën za rok 2008 kde sa uvádza, že „v roku 2008, v porovnaní s predchádzajúcim obdobím (rok 2007), zaznamenala spoločnosť PCA Slovakia s.r.o. 6 % -ný pokles výnosov na úroveň 49 441 205 tis. Sk. Hlavným dôvodom bola celosvetová finančná kríza, ktorá sa na začiatku prejavila najmä v automobilovom priemysle.“

Tab. 1: Vývoj MN v okresoch Trnavského kraja v rokoch 2001 – 2010 v %

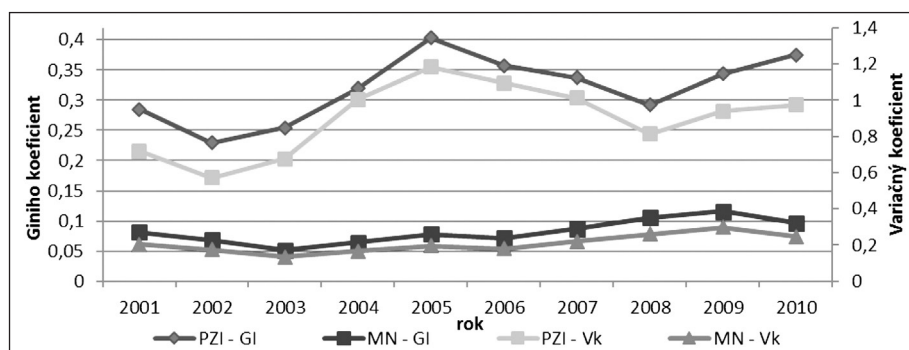
Okres/ rok	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Dunajská Streda	17,57	14,2	12,1	9,23	7,37	6,39	5,41	5,01	9,29	11,01
Galanta	20,03	16,22	11,16	7,91	6,64	4,75	3,44	2,84	6,16	6,29
Hlohovec	14,53	13,64	12,82	11,69	8,44	5,55	4,93	4,09	7,65	7,87
Piešťany	11,01	9,38	8,31	7,81	5,47	4,29	3,73	4,29	7,8	6,98
Senica	17,31	11,91	11,45	10,52	9,61	6,52	5,75	6,24	12,99	10,92
Skalica	14,34	11,5	10,12	8,99	8,17	5,55	4,14	5,38	11,55	8,76
Trnava	12,71	12,1	10,79	7,69	6,14	4,12	3,39	3,43	6,24	6,15

Trnavský kraj	15,51	12,99	11,05	8,83	7,15	5,22	4,30	4,29	8,37	8,17
GI	0,0809	0,0680	0,0517	0,0642	0,0783	0,0718	0,0868	0,1050	0,1161	0,0967
V_k	0,2028	0,1729	0,1332	0,1664	0,1945	0,1806	0,2193	0,2611	0,2974	0,2465

Zdroj: ÚPSVaR 2013, vlastný výpočet

V porovnaní s PZI sú (medzi-) regionálne disparity v rámci okresov Trnavského kraja z pohľadu MN menej výrazne a ich vývoj v sledovanom období vykazuje nepatrné prehlbovanie regionálnych disparít (graf 1). Nárast disparít bol najväčší v rokoch 2008 – 2010. *GI* sa pohybuje od 0,1050 (2008) po 0,0967 (2010) a *V_k* od 0,2611 (2008) po 0,2465 (2010) (tab. 1). Nárast (medzi-) regionálnych disparít v tomto období (2008 – 2010) môžeme zdôvodniť opäť hospodárskou krízou, nezamestnanosť začala stúpať (tab. 1) a (medzi-) regionálne disparity rásť. Pomerne nízku úroveň RD (graf 1) sledujeme v rokoch 2003 – 2004 (*GI* – 0,0517 / 0,0642 a *V_k* – 0,1332 / 0,1664).

Graf 1: Vývoj vybraných ukazovateľov z pohľadu regionálnych disparít v rokoch 2001 – 2010

Zdroj: ÚPSVaR 2013, NBS 2013, vlastný prepočet

Ak by sme porovnali výšku MN v okresoch Trnavského kraja s úrovňou MN v okresoch SR, zistili by sme, že MN v okresoch Trnavského kraja je zreteľne nižšia ako vo väčšine okresov Slovenska. Použijeme príspevok od Švecovej a Rajčákovskej (2013), v ktorom hodnotili vývoj nezamestnanosti na Slovensku v kontexte regionálnych disparít v rokoch 2001 – 2011. Autorky došli k záveru, že priestorová diferenciácia nezamestnanosti v okresoch Slovenska úzko korešponduje s priestorovou štruktúrou SR, ktorá je vymedzená podľa hodnoty tzv. komplexného ukazovateľa sociálnoekonomickej úrovne (Rajčáková, Švecová 2010). V regiónoch, ktoré podľa uvedenej typológie patria k rozvíjajúcim až dynamicky sa rozvíjajúcim (okresy Bratislavského, centrálnej časti Trnavského kraja a stredného Považia ako aj okresy Nitra,

Košice, Banská Bystrica a Zvolen) je miera nezamestnanosti počas celého sledovaného obdobia najnižšia v rámci SR, čo je odrazom potenciálu a komparatívnych výhod. Naopak v regiónoch, ktoré v regionálnej štruktúre Slovenska patria k stagnujúcim až zaostávajúcim (okresy južnej časti Banskobystrického, Košického a Prešovského kraja, s výnimkou okresov Poprad, Prešov a mestských okresov Košíc), prichádza k neustálemu prehľbovaniu regionálnych disparít v nezamestnanosti obyvateľstva so všetkými negatívnymi znakmi na regionálnych trhoch práce.

PRIAME ZAHRANIČNÉ INVESTÍCIE

Stav PZI dobre dokumentuje investičnú atraktivitu jednotlivých regiónov Slovenskej republiky a pozitívne ovplyvňuje ich rozvojovú dynamiku. Ich význam je aj v stimulácii rozvoja regionálnej resp. lokálnej podnikateľskej sféry v podobe subdodávateľských vzťahov. Trnavský kraj zaznamenal najvyšší nárast prílevu PZI po roku 2002, čo súvisí predovšetkým s investičnými projektmi spoločností PSA Peugeot Citroën (spustenie prevádzky v roku 2006) v Trnave a Samsung Electronics (spustenie prevádzky v roku 2002) v Galante. V roku 2007 začala spoločnosť Samsung Electronics LCD Slovakia s.r.o. s výstavbou závodu vo Voderadoch (spustenie prevádzky v roku 2008). K týmto spoločnostiam sa viaže etablovanie širokej siete subdodávateľov v regióne, čo znížilo mieru evidovanej nezamestnanosti na území Trnavského kraja. V Trnavskom kraji môžeme sledovať rovnomerné rozloženie priemyselných parkov. Tie sú umiestnené v Sládkovičove, Seredi, Galante (okres Galanta), Šamoríne, Dolnom Bare, Kostolných Kračanoch (okres Dunajská Streda), Hlohovci, Senici, a v Trnave – Zavar. Do všetkých boli umiestnené nové, väčšinou zahraničné investície.

Pri vývoji výšky a stavu PZI v okresoch Trnavského kraja si môžeme všimnúť vysoký nárast PZI v rokoch 2003/2002 (160 %) a 2005/2004 (140 %). Následne od roku 2006 dochádza k postupnému ustáleniu nárastu PZI, pričom dokonca v roku 2010 v porovnaní s rokom 2009 klesá ich objem v celom kraji (tab. 2). Dôvodom môže byť odvetvová štruktúra priemyslu v Trnavskom kraji, orientovaná práve na tie odvetvia, v ktorých sa najviac prejavil dopad krízy (automobilový priemysel, elektrotechnický priemysel). Pokles výroby v podniku kľúčového odberateľa sa potom prejaví aj v dodávateľských podnikoch (negatívny multiplikačný efekt).

Regionálne rozdiely v stave PZI sú v porovnaní s MN veľmi výrazné (graf 1, tab. 2), čo potvrdzuje výška GI ako aj V_k . V sledovanom období došlo k najväčšiemu nárastu (medzi-) regionálnych rozdielov v rokoch 2005 – 2006 ($GI - 0,4033 / 0,3576$ a $V_k - 1,1820 / 1,0945$). Tento nárast súvisí hlavne z nerovnomerným rozloženým objemu PZI medzi jednotlivé okresy Trnavského kraja. Ide hlavne o vyššie spomínané etablovanie nových priemyselných závodov v Trnavskom kraji. V posledných rokoch sledovaného obdobia (2009 – 2010) vidíme opätovný nárast RD medzi okresmi. GI ako aj V_k stúpol z roku 2008 z $0,2922 / 0,8136$ na $0,3439 / 0,9401$ v roku 2009 a rástol aj v roku 2010.

Tab. 2: Vývoj stavu PZI (v tis. EUR) v okresoch Trnavského kraja v rokoch 2001 – 2010

Okres/ rok	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Dunajská Streda	58654	50056	93291	108750	1935340	135243	169589	197781	204215	-38387*
Galanta	10323	32630	80632	165854	225614	366674	490364	623580	901209	970615
Hlohovec	54538	55865	188926	229105	225444	226135	258028	371428	523015	585162
Piešťany	33459	79400	134296	163077	162786	130759	135287	157750	130025	124586
Senica	16896	16298	67248	74773	112316	124932	141344	198699	157092	154120
Skalica	119498	121423	245065	267632	289278	472656	425865	471215	196194	221841
Trnava	90653	97491	391684	852337	1494339	1348053	1340356	1230571	1327578	1091760
Trnavský kraj	384020	453163	1201140	1861529	4445116	2804452	2960833	3251024	3439328	3109697
GI	0,2849	0,2290	0,2546	0,3192	0,4033	0,3576	0,3376	0,2922	0,3439	0,3751
VK	0,7198	0,5701	0,6764	1,0032	1,1820	1,0945	1,0121	0,8136	0,9401	1,0004

Zdroj: NBS, 2013 vlastný výpočet

Pozn.: prepočítané konverzným kurzom 1 EUR = 30,1260 SKK

* za súčasť PZI sa považujú okrem podielu na základnom kapitáli aj reinvestovaný zisk a ostatný kapitál – majetková účasť a reinvestovaný zisk dosiahol zápornú hodnotu (-115 837 tis. EUR), ktorú ostatný kapitál (77 450 tis. EUR) nedokázal vyrovnať (viac pozri NBS, 2013)

K tomuto kontextu je potrebné dodať, že objem PZI v okresoch Trnavského kraja je v komparácii s ostatnými okresmi SR porovnateľne vyšší. K tomu záveru dospela aj Pírová (2013). Tvrdí, že „*najväčší objem PZI sa koncentruje do Bratislavského a Košického regiónu, významná investičná podpora smeruje aj do regiónu Poľanie a okresov Trnavského a Žilinského kraja. Naopak regióny južnej časti stredného a východného Slovenska patria medzi územia s dlhodobou najnižším stavom PZI.*“

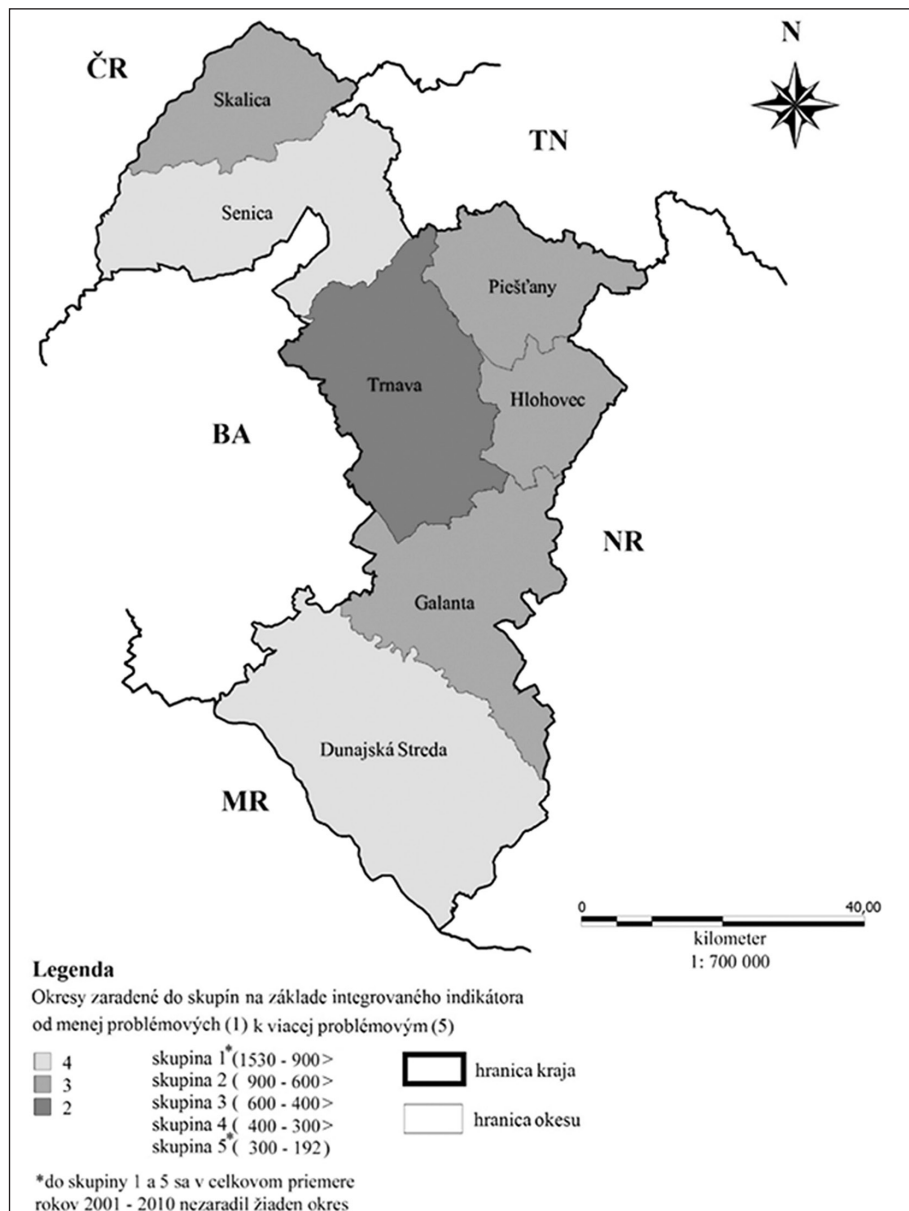
VYUŽITIE INTEGROVANÉHO UKAZOVATEĽA POMOCOU BODOVEJ METÓDY

Integrovaný indikátor vypočítaný pomocou bodovej metódy (IN_B) sme využili k tomu, aby sme na záver jednotlivé regióny zoradili do poradia od najmenej problémových regiónov k regiónom najviac problémovým. Celkovo sme vytvorili 5 skupín okresov na základe bodov získaných za jednotlivé ukazovatele. Okresy, ktoré dosiahli najviac bodov boli zaradené do skupiny 1 (najmenej problémové regióny), pričom okresy ktoré dosiahli najmenej bodov do skupiny 5 (najviac problémové regióny). Do výpočtu sme zakomponovali ukazovatele PZI ako aj MN v období rokov 2001 – 2010. Podľa tabuľky 3 majú najhoršie postavenie v rámci Trnavského kraja okresy Dunajská Streda a Senica (skupina 4) (mapa 1). Zaujímavosťou je, že ani jeden okres sa nezaradil v celkovom priemere za roky 2001 – 2010 do skupiny 5, čo môžeme považovať za znak, že ani jeden okres nemožno považovať za hranične problémový. Najlepšie postavenie v kraji má okres Trnava. Je však zaujímavé, že ani tento okres s krajským mestom nepatrí v priemere za celé sledované obdobie do skupiny 1.

V rámci skupín integrovaného ukazovateľa sú na prvý pohľad v tab. 3 viditeľné veľké medziročné skoky okresov. Každý okres bol ovplyvnený rokmi 2001 – 2002, v ktorých sa, s výnimkou Skalice a Piešťan, zaradili do skupiny 5. Dôvodom je jednak vysoká MN ako aj nízky objem PZI v okresoch v rokoch 2001 – 2002 v porovnaní s rokmi 2003 – 2010 (tab. 1, tab. 2). Túto situáciu zapríčinili udalosti, ktoré sme opisovali pri MN resp. PZI. Vstup SR do EÚ mal výrazný efekt na výšku PZI a úroveň MN. V tomto prípade sa dá povedať, že čím do okresov prúdil vyšší zahraničný kapitál, výška MN klesala. Ak by sme roky 2001 – 2002 z analýzy vylúčili, začal by jednoznačne dominovať okres Trnava s krajským mestom Trnava, ktorý sa s výnimkou rokov 2003 – 2004 zaradil do skupiny 1. Druhým okresom, aj čo sa do poradia týka, by patrila Galanta, ktorej k tomuto postaveniu dopomohol veľký investor – Samsung Electronics. Ostatné okresy by už mali v priemere rokov 2001 – 2010 rovnaké hodnoty aké majú aj s rokmi 2001 – 2002.

Ak sa pozrieme na mapu 1 vidíme, že prvá a ani piata skupina tu nemá zastúpenie. Pri viacerých pokusoch o zmenu škály, sme narazili na ten istý problém. Pri priemere rokov 2001 – 2010 nám vždy vypadli skupina 1 a posledná, ktorá bola v danej škále. Škálu výrazne ovplyvňujú roky 2001 – 2002, ktoré keď spriemerujeme s ostatnými rokmi, vždy budú mať vplyv na výslednú priemernú hodnotu za roky 2001 – 2010.

Mapa 1: Priestorová diferenciácia okresov Trnavského kraja prostredníctvom integrovaného indikátora

Zdroj: Hamada, R. by MapInfo 21. 05. 2013

Tab. 3: Zaradenie okresov Trnavského kraja do skupín podľa integrovaného ukazovateľa v rokoch 2001 – 2010

Okres/ rok	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	Priemer 2001 – 2010
Dunajská Streda	5	5	5	4	1	3	2	2	3	5	4
Galanta	5	5	5	3	3	2	1	1	1	1	3
Hlohovec	5	5	4	4	3	2	2	2	2	2	3
Piešťany	5	3	3	3	2	2	2	2	3	3	3
Senica	5	5	5	4	4	3	3	3	4	4	4
Skalica	5	4	3	3	3	2	1	2	4	3	3
Trnava	5	5	3	2	1	1	1	1	1	1	2

Zdroj: vlastný výpočet

ZÁVER

Priame zahraničné investície a miera evidovanej nezamestnanosti výrazným spôsobom determinujú regionálny rozvoj ako i celkovú hospodársku kondíciu regiónov. Vďaka týmto skutočnostiam je pozitívny vývoj PZI ako aj MN pre územie Slovenskej republiky nesmierne dôležitý. V roku 2008 začala globálna hospodárska kríza, ktorá sa u nás naplno prejavila až v roku 2009. Dokumentuje to aj prílev PZI v okresoch Trnavského kraja, ktorý od roku 2008 v porovnaní s predchádzajúcim obdobím začal stagnovať. Hospodárka kríza mala dopad na prílev zahraničného kapitálu do okresov Trnavského kraja. Podobne pri hodnotení RD v kontexte makroekonomických indikátorov sme dokázali pôsobenie hospodárskej krízy na ekonomiku Trnavského kraja, tým pádom aj na vývoj PZI a MN. MN začala od roku 2009 vo všetkých okresoch Trnavského kraja výrazne stúpať. Ide skoro o dvojnásobný nárast MN v roku 2009 oproti roku 2008. Aj keď začala miera evidovanej nezamestnanosti v kraji v roku 2010 s porovnaním s rokom 2009 pozvoľne klesať, trvanie krízy je stále veľkou neznámou a oživenie prílevu PZI resp. znižovanie miery evidovanej nezamestnanosti nemožno do budúcnosti dokázať ani nijak podložiť. Podobne ako vývoj MN a PZI sa správajú aj (medzi-) regionálne rozdiely medzi okresmi v Trnavskom kraji. V prípade PZI môžeme povedať, že do roku 2005 pozorujeme nárast RD, po roku 2005 (vstup SR do EÚ, prílev zahraničných investícií, klesanie nezamestnanosti) ich pokles. Na druhej strane RD boli z pohľadu MN do roku 2007 relatívne nízke a ich vývoj ustálený. Po roku 2008 začínajú RD narastať (hospodárska kríza). Na základe bodovej metódy sme dospeli k niekoľkým výsledkom. Okres Trnava dosiahol z pomedzi všetkých okresov Trnavského kraja najvyššie bodové hodnotenie. Tým sa jednoznačne zaradil medzi vedúci okres v kraji. RD sú v ňom najmenej výrazné. Na druhej strane okresy Dunajská Streda a Senica dosiahli najnižšie bodové ohodnotenie a patria medzi okresy s najvýraznejšími RD. Nielen v prípade Trnavského

kraja, ale aj ostatných krajov Slovenska hrá dôležitý aspekt koniec hospodárskej krízy. Všetko závisí od situácie krajín v EÚ. Slovensko ako člen EÚ je silno naviazaný na európsky trh, zahraničný kapitál, dodávateľsko-odberateľské vzťahy, export a pod. Od týchto indikátorov sa bude odvíjať výška PZI, ako aj množstvo pracovných miest, či miera nezamestnanosti v regiónoch SR.

LITERATÚRA:

- BABUCEA, A. G. (2010). Using nominal variables for analysing the regional disparities in Romania, *Annals – Economy Series*, Constantin Brancusi University, Faculty of Economics, vol. 4, s. 146 – 153, December.
- BAŠOVSKÝ, O., LAUKO, V. (1990). Úvod do regionálnej geografie. Bratislava: SPN. 118 s. ISBN 80-08-00278-6.
- BLAŽEK, J., CSANK P. (2007). Nová fáze regionálního rozvoje v ČR? *Sociologický časopis*, 43, č. 5, s. 945 – 965.
- COWELL, F. A. (2011). *Measuring Inequality*. OUP Catalogue, Oxford University Press, edition 3. 304 s. ISBN 978-0-19-959404-7.
- Databáza regionálnej štatistiky – Regdat (2013). In: Štatistický úrad SR, [cit. 2013-04-25]. Dostupné na internete: <http://pxweb.statistics.sk/pxwebslovak/index.htm>
- DEMEK, J. (1987). Úvod do štúdia teoretickej geografie. Bratislava: SPN. 242 s.
- DUBOIS, A. a kol. (2007). *Regional Disparities and Cohesion: What Strategies for the Future*. Brusel: Európsky parlament, Oddelenie štrukturálnych a kohéznych politík.
- GALVASOVÁ, I., BINEK, J. (2008). Approaches to differentiation of socioeconomic phenomena in territory. In *Sborník z 15. mezinárodní konference Geografické aspekty středoevropského prostoru*. MUNI Brno.
- HANČLOVÁ, J., TVRDÝ, L. (2004). Classification of the Regions. In Ramík, J. et al.: *Multiregional and Regional Models*. VŠB-TU Ostrava.
- HUČKA, M. (2007). Vznik a příčiny územních nerovností. *Working papers Regionální disparity* [on-line]. Roč. 2007, č. 1. s. 13 – 19. ISSN 1802-9450. [cit. 2012-12-26] Dostupné na: http://disparity.vsb.cz/dokumenty2/RD_0701.pdf.
- HUČKA, M., KUTSCHERAUER, A. (2008). Metodologická východiska zkoumání regionálních disparit. *11th International Colloquium on Regional Sciences*. Brno: Masarykova Univerzita, s. 8 – 14. ISBN 978-80-210-4625-2.
- HUDEC, O. a kol. (2009). *Podoby regionálneho a miestneho rozvoja*. Košice: Ekonomická fakulta Technickej univerzity v Košiciach, 344 s. ISBN 978-80-553-0117-4.
- KOREC, P. (2009). Štrukturálne zmeny ekonomiky Slovenska v prvej etape spoločenskej transformácie v regionálnom kontexte. In *Geographia Moravica* 1, Halás, M., Klapka, P., Szczyrba, Z. eds., Univerzita Palackého v Olomouci, Olomouc, s. 11 – 26.

- KUTSCHERAUER, A. a kol. (2010). Regionální disparity. Disparity v regionálním rozvoji země – pojetí, teorie, identifikace a hodnocení. Ostrava: VŠB-TU Ostrava. 266 s. ISBN 978-80-248-2335-5.
- LITCHFIELD, J. A. (1999). Inequality: Methods and Tools. Text for World's Bank Web Site on Inequality, Poverty, and Social-Economic Performance. [online]. [cit. 2012-12-28]. Dostupné na internete: <http://www.clsbe.lisboa.ucp.pt/docentes/url/analeco2/Papers%5CLitchfield_Inequality_Methods_Tools.pdf>.
- MATLOVIČ R., KLAMÁR R., MATLOVIČOVÁ K. (2008). Vývoj regionálnych disparít začiatkom 21. storočia na Slovensku vo svetle vybraných indikátorov, Regionální studia / Czech Regional Studies, recenzovaný vedecký časopis, 02/2008, s. 2 – 12. ISSN 1803-1471.
- MATLOVIČ, R., MATLOVIČOVÁ, K. (2005). Vývoj regionálnych disparít na Slovensku a problémy regionálneho rozvoja Prešovského kraja. Acta Facultatis Studiorum Humanitatis et Naturae Universitatis Prešovensis, Prírodné vedy, Folia geographica, XLIII., 8, PU Prešov, s. 66-88. ISSN 1336-6157.
- MATLOVIČ, R., MATLOVIČOVÁ, K. (2011). Regionálne disparity a ich riešenie na Slovensku v rozličných kontextoch. In Folia geographica 18. Prírodné vedy: geografické aspekty regionálnych disparít na Slovensku, roč. 53, s. 83. ISSN 1336-6157.
- MICHÁLEK, A. (2012). Teoreticko – konceptuálne východiská výskumu priestorových a regionálnych disparít. In Acta Geographica Universitatis Comenianae, vol. 56, no. 1, s. 25 – 43. ISSN 0231-715X.
- MICHAELI, E., MATLOVIČ, R., IŠTOK, R. a kol. (2010). Regionálny rozvoj pre geografov. Prešov: Prešovská univerzita v Prešove, 717 s. ISBN 978-80-555-0065-2.
- Nezamestnanosť – mesačné štatistiky. ÚPSVaR Bratislava, 2001 – 2012, [cit. 2013-03-04]. Dostupné na internete: <http://www.upsvar.sk/statistiky/nezamestnanost-mesacne-statistiky.html?page_id=1254?>>.
- NOVÁK, M. (2012). Priame zahraničné investície ako faktor znižovania regionálnej nezamestnanosti. In Finančné trhy [elektronický zdroj]: odborný mesačník pre teóriu a prax finančných trhov. Bratislava. číslo: október 2012. ISSN 1336-5711. [Citované: 05. Marec 2013] <http://www.derivat.sk/files/casopis%202012/2012_Okt_M.Novak_PZI.pdf>.
- ODROBIŇÁKOVÁ, H. (2008). Regionálne disparity severozápadnej časti česko-slovenského pohraničia. In Geografická revue, roč. 4, č. 2, s. 328 – 343. ISSN 1336-7072.
- OECD (2002). Geographic Concentration and Territorial Disparity. In OECD Countries. OECD Publications Service, Paris.
- Oxford Dictionaries. (2012). Disparity [online]. [cit. 2012-12-13]. Dostupné na internete: <<http://oxforddictionaries.com/definition/english/disparity?q=disparity>>.

- PÍROVÁ, B. (2013): Regionálne disparity v kontexte prílevu priamych zahraničných investícií na území Slovenska v rokoch 2003 – 2010. In *Geografická revue*. ISSN 1336-7072, 2013, roč. 9, č. 1, s. 51 – 68.
- Priame zahraničné investície. NBS Bratislava, 2001-2012, [cit. 2013-03-04]. Dostupné na internete: <<http://www.nbs.sk/sk/statisticke-udaje/statistika-platobnej-bilancie/priame-zahranicne-investicie>>.
- PSA Peugeot Citroën – Výročná správa 2008. [cit. 2013-04-24]. Dostupné na internete: <http://www.psa-slovakia.sk/buxus/docs//dokumenty/Vyrocná_správa_2008.pdf>.
- RAJČÁKOVÁ, E. (2009). Regionálny rozvoj a regionálna politika Európskej únie a Slovenska. Bratislava: Geo-grafika, 136 s. ISBN 970-80-89317-09-7.
- RAJČÁKOVÁ, E., ŠVECOVÁ, A. (2010a). Regionálne disparity nezamestnanosti na Slovensku. In XIII. Mezinárodní kolokvium o regionálních vědách: Bořetice, 16. – 18. června 2010. 1. vyd. Brno: MU ESF Brno, s. 118 – 125. ISBN 9788021052109.
- RAJČÁKOVÁ, E., ŠVECOVÁ, A. (2010b): Regionálna štruktúra Slovenska a regionálna politika v programovom období 2007 – 2013. In *Geografické poznatky bez hraníc: výber z maďarských a slovenských príspevkov z fyzickej a humánnej geografie*. Košice (Univerzita Pavla Jozefa Šafárika), 339 – 362.
- RÝSOVÁ, L. (2009). Regióny, regionálny rozvoj, regionálna politika a dosahovanie hospodárskej a sociálne súdržnosti v rámci Európskej únie. Banská Bystrica: Fakulta politických vied a medzinárodných vzťahov Univerzity Mateja Bela, 193 s. ISBN: 978-80-8083-875-1.
- SPIEZA, V. (2003). Measuring regional economies. Statistics brief, statistics directorate OECD No 6. Paris (OECD).
- ŠTATISTICKÁ ROČENKA REGIÓNOV SR (2011). Štatistický úrad Slovenskej republiky, VEDA, vydavateľstvo Slovenskej akadémie vied, 663 s. ISBN 978-80-224-1215-5.
- ŠTIKA, R. (2004). Regionální rozdíly v Česku v 90. letech v kontextu novodobého vývoje. *Geografie – Sborník České geografické společnosti*, Vol. 109, No. 1, s. 15 – 26.
- ŠVECOVÁ, A., RAJČÁKOVÁ, E. (2013): Vývoj nezamestnanosti na Slovensku v kontexte regionálnych disparít v rokoch 2001 – 2011. *Geographia Cassoviensis* VII., 147 – 156.
- TULEJA, P. (2010). Měření regionálních disparit – pohled zpět. In *Sborník z mezinárodní vědecké konference Regionální disparity a hospodářské subjekty v územním rozvoji*. Ostrava 04. – 05. 11. 2010. VŠB-TU Ostrava, ISBN 978-80-248-2328-7.
- WISHLADE, F., YUILL, D. (1997). Measuring Disparities for Area Designation Purposes: Issues for the European Union. Regional and Industrial Policy Research Paper, Number 24. Glasgow: University of Strathclyde.

YITZHAKI, S., SCHECHTMAN, E. (2005). The properties of the extended Gini measures of variability and inequality. *Metron – International Journal of Statistics, Dipartimento di Statistica, Probabilità e Statistiche Applicate – University of Rome*, vol. 0 (3), s. 401 – 433.

Zákon NR SR č. 539/2008 Z. z. o podpore regionálneho rozvoja.

Poznámka:

Príspevok vznikol v rámci riešenia grantu VEGA č. 1/1143/12 Regióny: vývoj, transformácia a regionálna diferenciacia na Katedre regionálnej geografie ochrany a plánovania krajiny Prírodovedeckej fakulty Univerzity Komenského. Vedúci projektu: prof. RNDr. Viliam Lauko, CSc.

SUMMARY

ANALYSIS OF STATUS AND DEVELOPMENT OF REGIONAL DISPARITIES IN THE DISTRICTS OF TRNAVA COUNTY IN THE YEARS 2001 – 2010

In the presented work we have tried to evaluate the level of regional disparities in the districts of Trnava county with emphasis on assessment of the impact caused by the economic crisis. We have applied the registered unemployment rate and foreign direct investments as main indicators. The Gini coefficient, coefficient of variation and the point method have been chosen for suitable methods for measuring regional disparities. The introduction deals with some basic terms as region, disparity and regional disparity. The analysis sums up several conclusions. The economical crisis affects the figures to a large degree resulting in a high level of regional disparities measured by selected indicators. In 2009 the crisis hit Slovakia with the highest intensity. Since this year the unemployment rate has been rising and the foreign direct investments have been stagnating. The negative effects of the economic crisis go hand in hand with the growth of regional disparities. The end of the economic crisis depends on the situation in the EU. Slovakia as a member of the EU is strongly linked to the European market, foreign capital, sub-contracting, export, etc. In the last section we have used the point method for calculation of integrated indicator. For each district, we added up points obtained for each characteristic. The total value has featured particular characteristics of regional disparities. The districts have been divided into 5 groups according to the gained points. Map 1 shows the classification of districts into groups based on the overall average, that individual districts achieved in 2001 - 2010. Within the county it can be clearly seen that the leader is the district of Trnava and the lagging districts are Dunajská Streda and Senica.